

Danuta Konieczna

Nowy gmach Biblioteki Uniwersyteckiej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Forum Bibliotek Medycznych 4/2 (8), 156-172

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dr Danuta Konieczna
Olsztyn, UW-M

NOWY GMACH BIBLIOTEKI UNIwersYTECKIEJ UWm W OLSZTYNIE

Abstract

The article describes the new library building of the University of Warmia and Mazury in Olsztyn. The building was opened in 2007. The schedule of the building process was presented, the library location in the academic campus in Kortowo (the district of Olsztyn), the structure of the building, its levels, space arrangements, information about the user workstations, furnishings and special features of the Library. It was given special attention to the library space for students and other users, among others things - entresol and "winter garden".

Budynek Biblioteki Uniwersyteckiej

Streszczenie

Artykuł opisuje nową bibliotekę Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Otwarcie budynku nastąpiło w 2007 r. Zaprezentowano etapy budowy, lokalizację biblioteki w ośrodku uniwersyteckim Kortowo (w dzielnicy Olsztyna), plan budynku, jego poziomy, organizację przestrzeni, informacje o stanowiskach pracy dla użytkowników, umeblowanie oraz funkcje specjalne biblioteki. Szczególną uwagę poświęcono przestrzeni bibliotecznej przeznaczonej dla studentów i innych użytkowników, między innymi – antresolę i ogród zimowy.

Z historii budowy Biblioteki Uniwersyteckiej

Początki Biblioteki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego (UWM) w Olsztynie, powołanej do życia w 1999 r. sięgają roku 1950. Powstała wówczas Wyższa Szkoła Rolnicza, która w 1972 r. została przemianowana na Akademię Rolniczo-Techniczną (ART). Księgozbiór tej Biblioteki pochodził ze zlikwidowanych bibliotek Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi oraz Państwowej Wyższej Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie. Drugą Biblioteką współtworzącą Bibliotekę Uniwersytecką była Biblioteka Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie, która powstała w 1969 r., a jej zbiory były gromadzone już od 1954 r. przez ówczesną Bibliotekę Studium Nauczycielskiego w Olsztynie.

W momencie powstania Biblioteki UWM znacznej uwagi wymagały prace dotyczące scalenia zbiorów, ujednoczenia struktury organizacyjnej, zintegrowania zespołów pracowniczych, rozwiązania problemów systemów komputerowych i związanych z tym wyborem optymalnego systemu (Aleph lub Horizon), stworzenia wspólnej bazy czytelników, opracowania nowych regulaminów i wielu innych zadań. Istotnym problemem były zdecydowanie niewystarczające warunki lokalowe Biblioteki. Żadna z dotychczasowych bibliotek nie miała samodzielnego budynku; dodatkowym problemem była też lokalizacja zarówno bibliotek głównych, jak i filii bibliotecznych obu uczelni. Były one usytuowane w centrum miasta oraz na terenie Kortowa, dzielnicy Olsztyna, gdzie mieścił się kampus byłej ART. Łączna powierzchnia nowopowstałej w 1999 r. Biblioteki Uniwersyteckiej wynosiła 8 300 m². Składała się na nią powierzchnia dwóch bibliotek głównych oraz 18 filii bibliotecznych. Biblioteka ta obsługiwała wówczas ponad 40 tysięcy studentów i pracowników Uczelni, reprezentujących ponad 50 kierunków studiów (humanistycznych, społecznych i przyrodniczo-technicznych), a jej zbiory liczyły ok. 800 tys. woluminów.

Wobec bardzo trudnych warunków lokalowych oraz potrzeby sprostania wymaganiom użytkowników w zakresie dostępu do zbiorów i jakości świadczonych przez Bibliotekę usług, władze Uniwersytetu, już jesienią 1999 r., podjęły starania o budowę nowego gmachu dla biblioteki uniwersyteckiej¹. Na posiedzeniu Senatu

¹ Można w tym miejscu wspomnieć, że koncepcja wspólnej biblioteki akademickiej w Olsztynie dla ART i WSP pojawiła się już w 1983 r. W 1985 r. był gotowy projekt, założenia i koncepcja architektoniczna budynku, który miał powstać na terenie Kortowa. Jednakże projekt ten nie doczekał się realizacji. Były też indywidualne projekty rozbudowy bibliotek WSP i ART, które tylko częściowo udało się zrealizować.

UWM dnia 17 grudnia 1999 r. pojęto uchwałę w sprawie budowy biblioteki dla nowo utworzonego Uniwersytetu. W planie inwestycyjnym otrzymała ona nazwę „Naukowa Biblioteka Środowiskowa w Olsztynie”. W lutym 2000 r. został przedstawiony dokument pt. „Program użytkowy Biblioteki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie” autorstwa dr Danuty Koniecznej. Powstał on w oparciu o własne obserwacje i doświadczenia autorki, wcześniejsze wizyty w zachodnich bibliotekach akademickich, głównie angielskich, kontakty z bibliotekarzami biblioteki macierzystej i innych bibliotek polskich (przede wszystkim BUW), istniejących już programów użytkowych oraz dostępnej literatury. Szczególnie ważne było uwzględnienie w projekcie nowych koncepcji udostępniania zbiorów, do których należały między innymi: wolny dostęp do półek, miejsce na pracownię komputerowe i centrum informatyczne, pokoje pracy grupowej, kabiny pracy indywidualnej, sale dydaktyczne, sale konferencyjne. Istotne były też magazyny kompaktowe, pracownia dla bibliotekarzy i pokoje socjalne dla pracowników. Szczególną uwagę zwrócono na uwzględnienie w nowym budynku przestrzeni na naukę własną studentów, miejsca na sale wystawowe oraz kawiarnię i księgarnię. Chodziło o to, aby nowy budynek biblioteki odpowiadał europejskim i światowym standardom projektowanych bibliotek akademickich. Tak więc biblioteka powinna mieć zapewniony łatwy dostęp do zasobów, przestrzeń winna ułatwiać formalne i nieformalne kontakty między użytkownikami oraz między użytkownikami a personelem, powinna oferować atrakcyjne i wygodne środowisko przebywania w nim zarówno bibliotekarzy, jak i czytelników, a ponadto budynek powinien wyrażać pewnego rodzaju filozofię uniwersytetu i jego misji.

Czytelnia czasopism bieżących

Już w styczniu 2000 r. rozpoczęły się spotkania i konsultacje z dr. hab. Walerianem Wierchowskim, prof. UWM, kierownikiem Zakładu Urbanistyki i Architektury Wydziału Nauk Technicznych UWM, który ze swoim zespołem - mgr inż. arch. Magdaleną Rafalską i mgr inż. arch. Markiem Zagrobą przystąpił do opracowania projektu architektonicznego budynku bibliotecznego. Aktywna współpraca w tym gronie, z udziałem dyrekcji Biblioteki, była utrzymywana przez cały okres budowy Biblioteki. Między innymi zespół odwiedził kilka nowo wybudowanych wówczas bibliotek (Książnicę Pomorską w Szczecinie, Bibliotekę Uniwersytetu Warszawskiego, Bibliotekę Politechniki Warszawskiej). Na kolejnych spotkaniach zespołu omawiane były szczegóły dotyczące organizacji przestrzeni bibliotecznej, lokalizacji poszczególnych agend, wykorzystanie naturalnego oświetlenia, wyposażenia itp. Latem 2000 r. projekt architektoniczny Biblioteki UWM został wstępnie ukończony; wymagał on jednak dalszych poprawek i uzgodnień, np. co do aranżacji auli, zainstalowania klimatyzacji, wprowadzenia monitoringu, podziału przestrzeni na poszczególne agendy itp. Po tragicznej śmierci głównego projektanta budynku kierownictwo nad projektem, do czasu oddania biblioteki do użytkowania, sprawowała mgr inż. arch. Magdalena Rafalska.

Budowę biblioteki rozpoczęto w listopadzie 2001 r. Kamień węgielny, z udziałem ówczesnej pani minister edukacji narodowej dr Krystyny Łybackiej, został wmurowany dnia 16 maja 2002 r. Wykonawcą było Przedsiębiorstwo Budowlane Sp. z o.o. ARBET z Olsztyna. Ostatecznie oddanie budynku do użytkowania miało miejsce dnia 15 października 2007 r. Przeprowadzka do nowych pomieszczeń odbywała się w okresie lata 2007 roku, od lipca do października. Przenoszone były przede wszystkim książki i czasopisma, gdyż nowe meble biblioteczne były zakupione do nowego gmachu zgodnie z przeprowadzonymi wcześniej przetargami i zostały przewiezione do budynku bezpośrednio od wytwórcy. Przeniesienie zbiorów bibliecznych odbywało się według przyjętego planu, uwzględniającego ustawienie poszczególnych zbiorów we właściwym, wcześniej przewidzianym miejscu. Ze względu na trwające jeszcze w budynku prace wykończeniowe planowane przenoszenie książek nie zawsze odbywało się bezkolizyjnie. Często zbiory (przede wszystkich z bibliotek filialnych) trafiały początkowo do magazynu kompaktowego i dopiero po pewnym czasie były przenoszone na wyższe poziomy Biblioteki, do kolekcji dziedzinowych.

Ważną zmianą w organizacji sieci bibliotek filialnych UWM była likwidacja 12 bibliotek wydziałowych i włączenie ich zbiorów do zasobów Biblioteki Głównej. Przemawiały za tym rozwiązaniem między innymi: względy ekonomiczne (połączenie etatów, zwolnienie małych lokali bibliecznych, uniknięcie dublowania zakupów), centralizacja rozproszonych zasobów, możliwość wydłużenia godzin otwarcia Biblioteki, specjalistyczna służba informacyjna, optymalizacja warunków szkolenia użytkowników, integracja środowiska bibliotecznych, pracowników Uczelni i studentów.

Lokalizacja

Nowy budynek Biblioteki Uniwersyteckiej został zlokalizowany na terenie miasteczka akademickiego w Kortowie, będącego jednocześnie najpiękniejszym kampusem w Polsce i jednym z piękniejszych w Europie. W 2011 r. Kortowo ze swoim kampusem zostało wyróżnione nagrodą specjalną w plebiscycie miesięcznika *National Geographic* na „7 nowych cudów Polski”². Ta wyjątkowa dzielnica Olsztyna leży w południowej części miasta; jest otoczone lasami, zajmuje powierzchnię 161 ha i posiada 95 hektarowe Jezioro Kortowskie należące do Uniwersytetu. Na terenie miasteczka usytuowane są budynki dydaktyczne większości wydziałów, laboratoria, pracownie badawcze, boiska sportowe, przystanie, plaże, akademiki, punkty usługowe, sklepy, kościół akademicki pod wezwaniem św. Franciszka. W bliskim sąsiedztwie Biblioteki znajdują się budynki Wydziału Humanistycznego, Wydziału Prawa i Administracji, Wydziału Medycyny Weterynaryjnej oraz Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe. W 2014 r. planowana jest budowa w pobliżu Biblioteki nowych budynków Wydziału Nauk Społecznych i Wydziału Nauk Ekonomicznych.

Kortowo z lotu ptaka

Atrakcyjna lokalizacja Biblioteki na zbiegu ulicy Dybrowskiego i Oczapowskiego narzuciła „kaskadowe” rozwiązania architektoniczne, co wiązało się z wykorzystaniem

² Por. Informacja online <http://www.national-geographic.pl/artykuly/pokaz/plebiscyt-7-nowych-cudow-polski-rozstrzygniety/> Dostęp: 15.01.2012.

naturalnego spadku terenu. Spowodowało to między innymi przesunięcie dwóch segmentów projektowanego budynku w płaszczyźnie pionowej w stosunku do trzeciego segmentu o całą kondygnację. Pozwoliło również na zaprojektowanie tarasów widokowych na dachach, z których jako dominanta architektoniczna wydzielony został ogród zimowy.

Dzięki ciekawemu usytuowaniu budynku Biblioteki jest on łatwo dostępny dla użytkowników. W pobliżu Budynku jest przystanek autobusowy, a tuż obok znajduje się parking na 50 samochodów. Wykorzystywany jest głównie przez użytkowników Biblioteki, gdyż pracownicy Biblioteki mogą korzystać z parkingu podziemnego, znajdującego się w podziemiu jednego z segmentów budynku (na 45 samochodów).

Niemal centralne położenie budynku bibliotecznego na terenie kampusu sprzyja lepszemu wizerunkowi Uniwersytetu. Jest to miejsce, które się pokazuje wycieczkom, gościom; studenci robią tu zdjęcia po uzyskaniu dyplomu; pozostaje ono ważnym elementem urbanistyki miejskiej, w tym przypadku krajobrazu kampusu uniwersyteckiego. I niewątpliwie pasują tutaj słowa amerykańskiego pisarza i historyka Shelby'ego Foote'a, którego zacytował w jednym ze swoich artykułów Michael Gorman, twierdząc, że „... uniwersytet to biblioteka otoczona przez zespół budynków”³.

Opis ogólny

Plan budynku bibliotecznego w obrysie jest nieregularny. Gmach składa się z trzech segmentów, połączonych ze sobą ciągami komunikacji pionowej i poziomej w postaci klatek schodowych, wind i korytarzy. Każdy segment posiada różną liczbę poziomów i każdy z nich zwieńczony jest szklanym dachem o różnych kształtach (piramida, stożek, kopuła).

Segment nr 1 (czytelniany), o największej powierzchni, posiada cztery kondygnacje naziemne; w podpiwniczeniu (2 473m²) znajduje się garaż dla pracowników na 45 samochodów. Na parterze tego segmentu znajduje się Kolekcja Dydaktyczna z wolnym dostępem, czytelnia Centrum Dokumentacji Europejskiej, Ośrodek Informacji Patentowej i Punkt Informacji Normalizacyjnej. Na pierwszym piętrze segment ten posiada okrągłe atrium zwieńczone świetlikiem w kształcie szklanego stożka. Dzięki temu zapewnione jest naturalne doświetlenie tej części budynku. W segmencie tym zlokalizowane zostały na drugim i trzecim poziomach pomieszczenia magazynowo-czytelnicze z wolnym dostępem do zbiorów, a na piątej kondygnacji (trzecie piętro) aula (527m²) z zapleczem wystawowym i dodatkową szatnią. Na pierwszym piętrze (drugi poziom) znajdują się: czytelnia internetowa na 60 stanowisk, Oddział Informacji Naukowej, czytelnie czasopism, Oddział Zbiorów

³ Michael Gorman: *Przyszłość biblioteki akademickiej. Przegląd Biblioteczny* 1995 R. 63 z. 2 s. 155

Specjalnych z magazynem, czytelnią, stanowiskami audiowizualnymi i zapleczem, gdzie poza pracownikami bibliotecznymi znajduje się pracownia digitalizacji zbiorów. Na drugim piętrze znajdują się kolekcje dziedzinowe z wolnym dostępem do zbiorów. Wejście na ten poziom możliwe jest również z dodatkowej klatki schodowej (wejście od strony północnej).

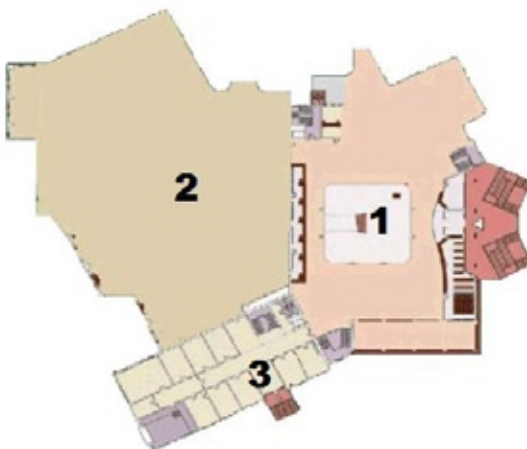
Segment nr 2 (wejściowo-dydaktyczny) jest całkowicie podpiwniczony. W części przyziemnej znajduje się magazyn kompaktowy o powierzchni 1 738 m². W segmencie tym na parterze znajduje się główne wejście do Biblioteki (od strony wschodniej). Segment posiada częściowo trzy kondygnacje naziemne. Na poziomie parteru znajduje się duży hall wejściowy, tworzący antresolę na poziomie pierwszego piętra (802m²). Jest ona oświetlona świetlikiem w kształcie piramidy. Naturalne światło doświetla również hall główny. Na parterze, w hallu wejściowym znajdują się: wypożyczalnia, stanowiska katalogowe (komputerowe i tradycyjne katalogi kartkowe), kawiarnia, księgarnia i szatnia oraz miejsca na szafki dla użytkowników (300 szafek). Na pierwszym piętrze tego segmentu, poza wspomnianą antresolą, znajdują się między innymi 3 sale dydaktyczne, kabiny pracy indywidualnej, pokoje pracy grupowej, pracownia komputerowa oraz przestrzeń przeznaczona na wystawy. Trzecia kondygnacja, znajdująca się w tym segmencie obejmuje tylko część powierzchni, którą z jednej strony zajmuje ogród zimowy o powierzchni 93 m², zwieńczony szklaną kopułą, a drugiej strony segmentu sala dydaktyczna o powierzchni 83 m². Z ogrodu zimowego możliwe jest wyjście na taras widokowy, znajdujący się na dachu części segmentu 2.

Segment nr 3 (pracowniczy) jest całkowicie podpiwniczony; posiada on trzy kondygnacje naziemne. W segmencie tym, w podziemiu, znajdują się pomieszczenia gospodarcze oraz magazyny i pracownia przeznaczona na komorę fumigacyjną służącą odkażaniu zbiorów. Na poziomie parteru umieszczone jest wejście służbowe. Trzy kondygnacje, każda o powierzchni ok. 612 m², przeznaczone są na pracownie biblioteczne; parter i pierwsze piętro na oddziały gromadzenia i opracowania zbiorów, a drugie piętro zajmuje administracja, w tym dyrekcja Biblioteki i pokój spotkań służbowych. Kilka pomieszczeń na drugim piętrze „czasowo” wypożyczono jednemu z zakładów Wydziału Prawa i Administracji UWM.

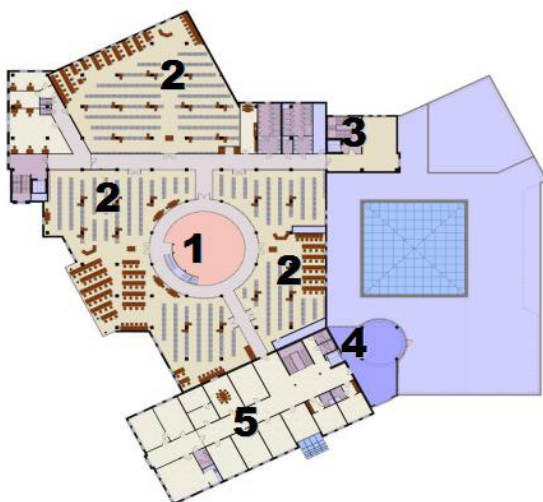
1. Wejście
2. Główny hall
3. Wypożyczalnia międzybiblioteczna
4. Lada wypożyczalni
5. Księgarnia
6. Kawiarnia
7. Kolekcja dydaktyczna - wolny dostęp
8. Pracownie biblioteczne

Biblioteka Uniwersytecka UWM – poziom 1

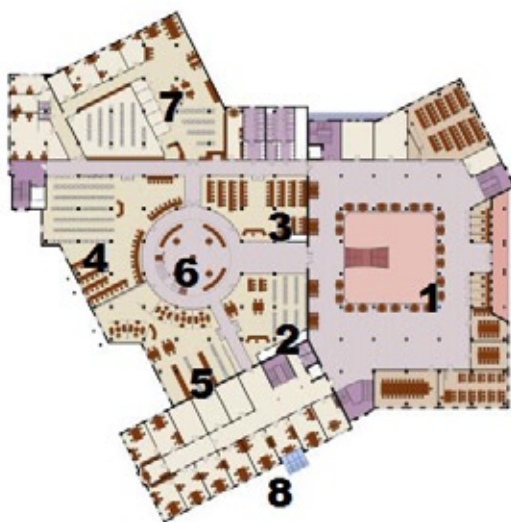
1. Magazyn kompaktowy
2. Parking podziemny
3. Pomieszczenia gospodarcze

Biblioteka Uniwersytecka UWM - Poziom 0

1. Przestrzeń „Pod stożkiem”
2. Kolekcje dziedzinowe
- wolny dostęp
3. Sala dydaktyczna
4. „Ogród zimowy”
- pod kopułą
5. Administracja Biblioteki

Biblioteka Uniwersytecka UWM – poziom 3

1. Antresola,
sale dydaktyczne,
kabiny pracy
indywidualnej,
sale pracy grupowej
2. Czytelnia czasopism
3. Czytelnia internetowa
4. Informacja naukowa
5. Czytelnia czasopism
błęzących
6. Przestrzeń „Pod stożkiem”
7. Oddział Zbiorów
Specjalnych
8. Pracownie biblioteczne

Biblioteka Uniwersytecka UWM – poziom 2

Dane techniczne

Powierzchnia ogółem – 19 423 m²

Powierzchnia użytkowa – 13 182 m²

Powierzchnia przeznaczona na czytelnie z wolnym dostępem – 5 382 m²

Magazyn kompaktowy – 1 738 m²

Garaż podziemny – 2 473 m²

Technologia wykonania konstrukcji budynku jest oparta na systemie płytowo-słupowym z usztywnieniem w postaci ścian żelbetowych oraz w technologii YTONG. Kolumny betonowe tworzące siatkę modułarną mają rozpiętość 6m x 6m. W budynku zostały uwzględnione podstawowe zasady współczesnego budownictwa bibliotecznego, z naczelnym zaleceniem dotyczącym tzw. *flexibility*, oznaczającej elastyczność budynku i możliwość przeorganizowania jego struktury. Jest to budynek tzw. „inteligentny” – posiada zintegrowany system zarządzania wszystkimi znajdującymi się w nim instalacjami (BMS). Jest klimatyzowany, monitorowany (67 kamer monitorowanych w centrali ochrony budynku), oświetlony światłem naturalnym oraz sztucznym, w tym dodatkowymi lampkami na stanowiskach użytkowników. Zainstalowano w nim 2 windy publiczne, jedną windę dla personelu, 2 windy na przewóz książek. Budynek zapewnia dostęp dla osób niepełnosprawnych. W budynku zastosowano system zabezpieczenia zbiorów przed kradzieżą (firmy 3M), obejmujący 3 bramki wejściowe.

Stanowiska dla czytelników

Nowy budynek Biblioteki Uniwersyteckiej zdecydowanie zwiększył dotychczasową powierzchnię przeznaczoną zarówno dla czytelników, jak i pracowników; największą korzyścią była też poprawa komfortu korzystania z Biblioteki i nowa jakość usług bibliotecznych. Podstawowe dane dotyczące stanowisk i nowych agend przedstawiają się następująco:

Stanowiska dla czytelników – 870 miejsc ogółem

Stanowiska w czytelnich – 488 miejsc

Liczba komputerów dla użytkowników – 225

Czytelnia internetowa – 60 stanowisk

Pokoje pracy indywidualnej – 8 pomieszczeń

Pokoje pracy grupowej – 2 (po 14 stanowisk)

Stanowiska ze sprzętem audiowizualnym – 5 stanowisk

Sale dydaktyczne – 4 sale (łącznie 140 miejsc, w tym dydaktyczna pracownia komputerowa na 20 stanowisk)

Sala konferencyjna – 350 miejsc

Miejsca dla użytkowników na antresoli – 120

Miejsca w ogrodzie zimowym – 16

Kawiarnia (z zapleczem i osobnym wejściem gospodarczym) – 193 m² (50 miejsc)

Księgarnia – 150 m²

Księgarnia

Kawiarnia

Kolekcja dydaktyczna

Kolekcja nauk humanistycznych

Uwzględniając sytuację Biblioteki UWM sprzed 2007 roku można zauważyć wzrost liczby stanowisk dla użytkowników o niemal 400 miejsc. Jednakże liczba ta dotyczy wzrostu miejsc nie tyle w czytelniach, gdyż ta pozostała na podobnym poziomie, ale na zwiększeniu stanowisk w innych pomieszczeniach Biblioteki. Między innymi są to miejsca na antresoli i w ogrodzie zimowym, które są bardzo chętnie wykorzystywane przez studentów, a nie są one typowymi miejscami czytelnianymi. Badania pokazują, że rocznie korzysta z nich ok. 250 tys. studentów. Z prowadzonych już od kilku lat obserwacji wynika, że studenci spotykają się na antresoli głównie ze względu na naukę indywidualną lub grupową, często z wykorzystaniem własnych laptopów. W miesiącach letnich dodatkowym argumentem za przebywaniem na antresoli jest klimatyzacja, która stwarza przyjemniejsze warunki „przesiadania” na fotelach oraz naturalne światło wpadające przez przeszkloną piramidę. Antresola jest też świetnym miejscem, gdzie prezentowane są wystawy.

Wyposażenie Biblioteki

Wyposażenie nowego gmachu Biblioteki wiązało się z przygotowaniem do realizacji projektu pt. „Zakup wyposażenia i elektronicznego systemu udostępniania zbiorów nowej biblioteki UWM w Olsztynie”, który był sfinansowany ze środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR - z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Prace przygotowawcze były prowadzone w latach 2003-2005 i wiązały się z ustaleniem:

- wykazu mebli bibliotecznych (regałów, stołów, biurek, krzeseł, foteli, wózków bibliotecznych, lad bibliotecznych, skrzynek katalogowych, szafek, gablot, lamp, szaf itp.),
- systemu zabezpieczenia i kontroli zbiorów (bramki, selfchecki, paski magnetyczne, aktywatory/dezaktywatory),
- wykazu sprzętu komputerowego,
- wykazu sprzętu audiowizualnego,
- spisu urządzeń do digitalizacji zbiorów (skaner, komputery, oprogramowanie),
- projektu fumigacyjnej komory próżniowej,
- systemów urządzeń instalacji niskoprądowej.

Wartość wyposażenia wyniosła ok. 13 mln złotych. Istotny był fakt przeniesienia do nowego budynku części mebli z pracowni bibliotecznych, które były wcześniej zakupione (w 2000 r.) do dawnego budynku bibliotecznego i dzięki temu można było zmniejszyć koszt wyposażenia nowego gmachu.

W latach 2006-2007 odbywały się przetargi na zakup wspomnianych sprzętów i większości mebli, przy czym meble biblioteczne zostały zaprojektowane przez olsztyńskiego artystę plastyka Marka Nowaka i te projekty z rysunkami technicznymi były poddane procedurze przetargowej – z pozytywnym wynikiem. Marek Nowak był również odpowiedzialny za aranżację i kolorystykę pomieszczeń bibliotecznych;

współpracował przy tym z dyrekcją Biblioteki przez cały okres wyposażania i oddawania Biblioteki do użytku. Meble biblioteczne zostały wykonane przez Fabrykę Mebli Biurowych Mebelux z Ostródy.

Nowe rozwiązania w budynku bibliotecznym

W nowym budynku bibliotecznym zostały uwzględnione zaplanowane wcześniej rozwiązania związane z obsługą użytkowników, zwiększeniem powierzchni magazynowania zbiorów, ich zabezpieczeniem, konserwacją, możliwościami digitalizacji zbiorów oraz socjalnych warunków pracy bibliotekarzy.

W zakresie poprawy usług dla czytelników na uwagę zasługują:

- stworzenie wolnego dostępu do zbiorów (ok. 35% zasobów Biblioteki jest dostępna w kolekcjach z wolnym dostępem w podziale na 3 duże kolekcje dziedzinowe: nauki humanistyczne, nauki społeczne i nauki matematyczno-przyrodnicze oraz kolekcję dydaktyczną, gromadzącą podręczniki i literaturę piękną);
- udostępnienie kabin pracy indywidualnej (8 pomieszczeń) i 2 sal pracy grupowej (po 14 stanowisk);
- usytuowanie w Oddziale Zbiorów Specjalnych 5 stanowisk ze sprzętem audiowizualnym oraz zwiększenie liczby czytniko-kopiarek do mikrofilmów i mikrofisz;
- urządzenie czytelnictwa internetowego na 60 stanowisk;
- uruchomienie 3 stanowisk selfchecków w Kolekcji Dydaktycznej służących do samodzielnego wypożyczania zbiorów;
- wydzielenia stanowiska informacyjnego w głównym hallu Biblioteki;
- zaplanowanie sal dydaktycznych, w tym jednej komputerowej, wyposażonych w ekrany, projektory, rzutniki, systemy audio, systemy sterowania oświetleniem i sprzęt komputerowy oraz auli na 350 miejsc z możliwością podzielenia jej na dwie sale;
- wzrost liczby stanowisk komputerowych;
- zainstalowanie stanowiska dla osób słabo-widzących i niewidzących;
- zapewnienie miejsca spotkań, miejsca do nauki własnej i kontaktów integracyjnych studentów (ok. 120 miejsc na antresoli i w ogrodzie zimowym);
- uruchomienie kawiarni, księgarni, miejsca na wystawy.

Poprawa warunków pracy bibliotekarzy dotyczyła zwiększenia liczby pracowni bibliotecznych dla oddziałów pracy wewnętrznej, dodatkowych magazynów podręcznych dla poszczególnych oddziałów oraz wydzielonych 5 pokoi socjalnych, wyposażonych w odpowiedni sprzęt (w tym szafy, stoły, krzesła, szafki kuchenne, zlewozmywaki, lodówki).

Zakończenie

Należy stwierdzić, że nowy budynek Biblioteki Uniwersyteckiej, po czterech latach użytkowania, stał się popularnym miejscem na terenie kampusu. Jest ona rzeczywiście miejscem, do którego studenci chętnie przychodzą nie tylko w celu wypożyczenia książek, czy skorzystania z czytelni; biblioteka stała się przestrzenią informacyjną łączącą nauczanie, uczenie się, komunikację i kontakty towarzyskie. Na szczególną uwagę, poza kolekcjami z wolnym dostępem, zasługuje wykorzystanie przez studentów czytelni internetowej (rocznie ok. 50 tys. odwiedzin) oraz miejsca na antresoli i w ogrodzie zimowym, gdzie się uczą, spotykają, pracują przy laptopach. Z roku na rok te miejsca są coraz częściej wykorzystywane. W niektórych porach dnia brakuje wolnych foteli i krzeseł. I nie przeszkadza fakt, że głośno rozmawiają, gdyż te miejsca nie są zlokalizowane blisko czytelni. Przestrzeń ta doskonale wpisuje się w potrzeby studentów i niewątpliwie sprzyja ich aktywności. Większość studentów docenia też komfort i estetykę pomieszczeń bibliotecznych, również dzięki wystawom malarskim i fotograficznym, które są eksponowane na antresoli. Wszystkie te elementy nadają temu miejscu specyficzny charakter, i sprzyjającą atmosferę do spotykania się w Bibliotece.

Antresola

Hall wejściowy - widok na antresolę

"Pod stożkiem" - segment 1, poziom 2

Wydaje się, że Biblioteka Uniwersytecka w Olsztynie, poza spełnieniem w większości wypadków 10 zasad i zaleceń budowy bibliotek głoszonych przez Henry'ego Faulkner-Browna, a następnie zrewidowanych przez Andrew McDonalda, posiada to dodatkowe zalecenie nr 11, które A. McDonald określił jako „to coś” (w języku angielskim - *oomph!*).⁴ „To coś” sprawia, że Biblioteka Uniwersytecka ma szczególny klimat, atmosferę, nastrój, wyróżniająca cechę, oddającą ducha Uniwersytetu, któremu ma służyć. I jest to miejsce, gdzie studenci lubią przebywać⁵.

Bibliografia

B u i l d i n g on Experience. Learning from the Past to Plan for the Future. Documentation of new library buildings in Europe. Ed. By Inken Feldsien-Sudhaus. Göttingen 2008

Harry F a u l k n e r - B r o w n: Some thoughts on the design of major library buildings. W: Intelligent Library Buildings. IFLA Publications 88. München 1999 s. 9-31

Danuta K o n i e c z n a : Nowa przestrzeń biblioteczna miejscem aktywności użytkowników i pracowników uczelni. W: Stare i nowe w bibliotece. Współpraca czy konkurencja. Konferencja Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, 3-5 VI 2009. Materiały konferencyjne / pod red. Marii Wrocławskiej, Justyny Jerzyk-Wojteckiej. Łódź 2010 s. 101-111

Danuta K o n i e c z n a : Nowe trendy w architekturze i organizacji przestrzeni w bibliotekach polskich. W: Nowoczesna biblioteka. Materiały z ogólnopolskiej, przedzjazdowej konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Konstancin-Jeziorna, 29-30 maja 2009 r. Warszawa: Wydaw. SBP, 2009 s. 21-33

Danuta K o n i e c z n a : Nowy gmach Biblioteki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. *Poradnik Bibliotekarza* 2007 nr 10 s. 31-32

Danuta K o n i e c z n a : Ściągnij sobie z półki, czyli przestrzenie nowych bibliotek. *Zawód: Architekt. Ogólnopolskie Czasopismo Izby Architektów RP* 2011 nr 1 s. 18-23

Danuta K o n i e c z n a : Współczesne trendy architektury bibliotecznej a zmieniające się wymagania użytkowników bibliotek. W: Biblioteki XXI wieku. Czy przetrwamy? II Konferencja Biblioteki Politechniki Łódzkiej, Łódź, 19-21 czerwca 2006 s. Materiały konferencyjne. Łódź 2006 s. 217-228

Andrew M c D o n a l d : The Ten Commandments Revisited: the Qualities of Good Library Space. *LIBER Quarterly* [online] 2006 Vol. 16 no 2 [dostęp: 10.01.2012]. Dostępny w World Wide Web http://liber.library.uu.nl/publish/articles/000160.article_content.htm

⁴ Andrew M c D o n a l d : The Ten Commandments Revisited: the Qualities of Good Library Space. *LIBER Quarterly* [online] 2006 Vol. 16 no 2 [dostęp: 10.01.2012]. Dostępny w World Wide Web http://liber.library.uu.nl/publish/articles/000160.article_content.htm

⁵ Wszystkie fotografie wykonał Janusz Pająk